

גנזי המלך

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת **ארבע כנפות** 267

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6777779 מופץ בכל הארץ ב-40,000 עותקים

"שִׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֵּן לָךְ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר ה' אֱלֹקֶיךָ נָתַן לָךְ לְשִׁבְטֶיךָ וְשִׁפְטוֹ אֶת הָעָם מִשְׁפֵּט צֶדֶק"

מדוע צריך כפיית שוטרים?

מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

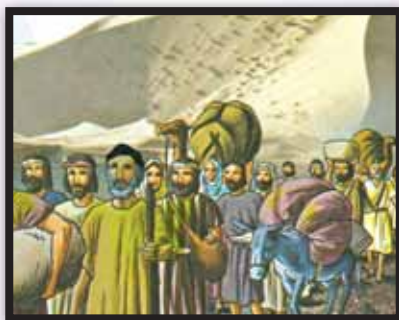
(בהקדמה) מובא גם כן: שהחוטאים לא ישוּבו 'אם לא יהא מהם לנפשם גוער'. רואים שאין עצה, אלא כפיה וגערה. וזה גם אצל הראשונים וכל שכן אנו בזמננו. ורק למוד המוסר בהתפעלות, זוהי העצה היחידה להגיע להישגים בתשובה.

וכן אנו רואים אצל ר' אלעזר בן דורדיא איך הרגיש את הנחיצות לכפות את עצמו ותקע ראשו בין ברכיו וגעה בכביה. זוהי הכפיה שכפה את עצמו, בלי זה לא היה מצליח.

רבנו יונה אומר ב'שערי תשובה' (שער ראשון ט): 'לכל תשובה תמצא סליחה. אך לא תטהר הנפש טוהר שלם להיות העונות כלא היו, זולתי כאשר יטהר האדם את לבו ויכין את רוחו. וכן כתוב: "אֲשֶׁרִי אָדָם לֹא יִחְשֹׁב ה' לוֹ עֲוֹן וְאֵין בְּרוּחוֹ רָמְיָה" (תהילים' לב). וכענין הבגד הצריך כיבוס, כי המעט מן הכיבוס יועיל בו להעביר הגועל ממנו, אך לפי רוב הכיבוס, יתלבן! ולפלא שלא מוצאים דרישה כזו במילי דעלמא, שכאשר אדם חוטא לחברו, או עובר על איזה דבר מלכות, הוא משתדל, עד שמשגי סליחה. ואחרי שנשלח לו, אין יותר מקום להשתדלות נוספת, לא כן כאן, אנו רואים שיש צורך בכיבוס אחר כיבוס, מדוע?

אלא שמשונה הוא החטא כלפי הבורא, משאר חטאים כלפי הזולת, או כלפי

המשך בעמ' 2 <<<

שלא שייך בזה כפיה וכל שכן שוטרים, בפרט שזה נוגד כל כונת התורה בקיום המצוות. וא"כ לשם מה היה צורך במינוי שוטרים?

אלא מכאן רואים, כמה גדולה השליטה של הטבע על האדם, אפילו כשיש לו שופט המכרר לו את האמת, אבל שליטת הטבע היא כ"כ חזקה עליו, עד כי אינו יכול לפרוש ממה שטבעו מכתוב לו ואין זה משנה אם מבררים לו את האמת, בעיניו מה שהוא רוצה וזהי האמת וצריכים כפיה כדי להחזירו לדרך.

וכן הדבר על חזרה בתשובה בחדש 'אלול', צריך כפיה חזקה מבחוץ כדי לחזור בתשובה, אף כי הדבר נשמע כסתירה.

וכך כתוב ב'אורחות חיים' לרבנו הרא"ש (ליום שני – כז): 'וגער ביצר הרע המשיאך ללכת בדרכי לבך', צריך לגעור ולכפות. ובספר 'הישר' לרבנו תם

אומר רש"י ז"ל: "שִׁפְטִים" - דיין הפוסקים את הדין. "וְשֹׁטְרִים" - הרודין את העם אחר מצוותן, שמכין וכופתין במקל וברצועה, עד שיקבל עליו את דין השופט'.

ובספר 'החנוך' מובא (מצוה תצא): שמצוה 'למנות שופטים ושוטרים שיכריחו לעשות מצוות התורה. ויחזירו הנוטים מדרך האמת אליה בעל כרחם. ויצוו בראוי לעשות. וימנעו הדברים המגונים. ויקיימו הגדרים על העובר. עד שלא יהיו מצוות התורה ומניעותיה, צריכות לאמונת כל איש ואיש'.

ויש להתבונן במצוה זו של מינוי שוטרים בישראל; בשלמא, מלכותא דארעא מוכן מאד, שכל קיום המדינה תלוי בשופטים העושים משפט ויותר בשוטרים הרודים בעם כדי שיקבלו עליהם את דין השופט. אבל בעולמו של כלל ישראל, בעולמה של תורה המושתת על ציווי "וּבְחַרְתָּ בְּחַיִּים" ('דברים' ל). הבחירה נתונה ביד האדם שהוא יגיע להמשיל את השכל בכל תאוות הנפש ויתכן ויש צורך בשופט כדי לברור את הדין מאחר והאדם לוקה בחוסר ידיעה, אבל אחרי שנפסק הדין, כל אחר יודע שחייבים לשמוע דברי החכם, 'אפילו על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין' (רש"י 'דברים' יז).

ממילא הענין הופך להיות נושא של בין אדם למקום, שזה ענין של בחירה

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה המלך דברים הטעונים גניזה

המשך מעמ' 1 >>>

המלכות. מעשה החטא בעצמו אולי לא כ"כ נורא, אבל התוצאות מהחטא הן נוראות, כי **'עבירה, גוררת עבירה'** והחטא נוטע באדם את המשיכה לעוד חטא נוסף ואי אפשר לדעת היכן זה יעצר. והאדם נעשה חד עם החטא ומשוחד ממנו ודבוק בו וכמו שמפרש רש"י ז"ל: מדוע **"השתד עזר עיני חַמָּים"** (דברים טז). כי ע"י השוחד נעשה חד, כאילו השופט הוא עצמו הבעל דין, חד הוא. ואז הוא נוטה לצדד לזכותו ואינו מסוגל לראות אחרת.

כן האדם, החטא פועל בתוכו מהפכה. ולא מספיק על זה סליחה, כי אם צריך להוציא ממנו את השוחד ולחזור לקדמותו והחטא כלא היה. שכך היתה תפילתו של דוד המלך, שאחר שאמר: **"הרב פִּסְנִי מְעוֹנֵי וּמַחְסָאֵי טְהַרְנִי"** (תהילים נא). אף כי יש כאן כיבוס וטיהור, לא הסתפק בזה אבל המשיך להתפלל **"הַשִּׁיבָה לִּי שִׁשׁוֹן יִשְׁעֶךָ וְרוּחַ נְדִיבָה תִּסְמְכֵנִי"**, דוד המלך לא הסתפק בבקשת הסליחה, אלא בקש לשוב למצב הקודם, שהחטא כאילו לא היה. זו הרי היתה התביעה על אדם הראשון, שקודם החטא היה אצלו החטא בידיעה בלבד, אבל אחרי שנכשל נעשה אצלו החטא בהרגשה והרגשה זו היא מציאות חדשה שלא פסקה ממנו.

כך אצל כל אחד ממנו. יש כמה חטאים שהם אצלנו בידיעה בלבד ואין אנו נכשלים בהם ולא מתאווים להם כלל, אבל אם ח"ו טועמים טעם חטא, אז הטעימה הזו גורמת שהחטא מושל עליו ואם עד עכשיו היצר של זה החטא היה אצלו בגדר אורח, עכשיו הוא כבר בגדר בעל הבית ושולט עליו ויותר קשה להתפטר ממנו ולהיות כלא היה.

על כן התורה מחייבת את הכפיה, על כן צריכים את השוטרים, גם בחטאים שבין אדם למקום, כי האדם צריך כפיה כדי שלא להסתפק בבקשת סליחה רפויה, אלא להגיע למצב שהעונות כלא היו, על זה צריך לשרש ולעקור את השוחד מלבדו, את שוחד העבירה, כדי למנוע את התוצאות של העבירה שהן יותר קשות מהעבירה גופה. ועל כן עלינו ב'אלול' זה להתחזק ולכפות את עצמנו ללמוד מוסר ולמרוד ביצר הרע ולא לתת לו להכנס לתוכנו ולא להטעימנו טעם חטא. (דגל המוסר)

"תָּמִים תְּהִיָּה עִם ה' אֱלֹהֶיךָ" (יח יג)

'התהלך עמו בתמימות. ותצפה לו. ולא תחקור אחר העתידות. אלא, כל מה שיבוא עליך, קבל בתמימות. ואז תהיה עמו ולחלקו' (רש"י שם).

מדת הבטחון נצרכת מאד לתורה. וכמ"ש הגר"א דמוכח כן מפסוקים ומאמרי חז"ל בכמה דוכתי וזה מכמה צדדים;

א. מצד עצם המסירות לתורה ועסקו בה, דע"י הבטחון בה' ממעט בהשתדלותו בעניני עוה"ז ועתותיו בידו להתמסר לעסוק בתורה.

ב. מצד מנוחת הנפש של הבוטח שמשליך יתנו על הקב"ה ואין מחשבתו טרודה בדאגות על ההוה והעתיד, שהרי מי שאינו בוטח טרוד תדיר בדאגות של ההוה ודאגות של המחר, שלא באו ולא יבואו לעולם וגם לא עביד דאתי והבוטח בה' פורק מעליו משא הדאגות ויכול לעסוק בתורה במנוחת הנפש כראוי.

ג. כי הבטחון השלם הרי הוא מיסודי האמונה ועל ידו מתקרב האדם להקב"ה, אחרי שבוטח עליו ויודע שמקבל השפעתו ממנו בכל רגע ורגע ובוה הוא דבוק בו יתברך והקב"ה רוצה בו וממילא הוא מושפע בתורה, כי השפעת התורה היא מפי הקב"ה עצמו. דכתיב: **"כִּי ה' יִתֵּן חֶקְמָה מִפִּי דַעַת וּתְבוּנָה"** (משלי ב). וסנהדרין צריכים לישב סמוך למקדש. ואמרו (סנהדרין יג:ג): **"לגבי דוד: 'וה' עמו'"** (שמואל א טז) **שהלכה כמותו בכל מקום'**. הרי שהשגת התורה, היא בהשפעה מיוחדת מאת הקב"ה.

ובזה הרי הוא בדרגת בן תורה ממש. שכל מציאותו היא תורה וזה גופא היא עליה גדולה בתורה וגם מתעלה עי"ז בכללות.

ד. כי מצד היותו דבק בה' ע"י בטחונו בו, תורתו מקודשת יותר. וכענין שאמרו חז"ל (שמו"ר לג א): **"ד'אמר הקב"ה... 'לפרוש ממנה איני יכול. שלא ליתנה לכם איני יכול. עשו לי קישון אחד ואדור ביניכם'"**. וכל מה שדבק יותר בהקב"ה הרי תורתו מתעלית ומתקרב למדרגת תורה לשמה, שהיא תכלית ההצלחה.

והנה מלבד היות הבטחון אמצעי לתורה ככל שנתבאר למעלה, יש עוד יסוד גדול בענין הקשר שבין תורה לבטחון והוא מפורש בפירוש הגר"א (משלי כב יז) **וז"ל שם: 'להיות בה' מבטחך כמש"כ: "יִקָּם עֲדוֹת בְּעֵקֶב וְתוֹרָה שָׁם בִּישְׂרָאֵל אֲשֶׁר צִוְּהָ אֶת אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדִיעַם לְבָנֵיהֶם: ... וְיִשְׁמְרוּ בְּאֵלֵיהֶם כְּסֵלָם"** (תהילים עח) **ולא שכחו מצוותיו. "יִקָּם עֲדוֹת" - הם נביאים וכתובים. "וְתוֹרָה שָׁם בִּישְׂרָאֵל" ועיקר נתינתו התורה לישראל הוא; כדי שישמרו בטחונם בה' כמ"ש: "וְיִשְׁמְרוּ בְּאֵלֵיהֶם כְּסֵלָם" ולספר אח"כ לבניהם, לפי שעיקר מהכל הוא, הבטחון השלם. והוא כלל כל המצוות. עי"ש.**

ונתבאר בדבריו חדוש גדול, אשר לא רק שהבטחון הוא אמצעי לתורה והוא יסוד גדול באמונה, אלא שהתורה היא אמצעי לבטחון, דע"י התורה מגיעים לבטחון השלם והוא התכלית. דעיקר נתינת התורה לישראל היה כדי שישמרו בטחונם בהקב"ה. הבטחון הוא יסוד לשמירת המצוות בכלל ובפרט, הוא יסוד להליכה בדרך של ישראל בבין אדם לחברו, לבל יחפש למלאות מבוקשו בדרך רמיה, שע"י בטחונו יודע הוא שמה שראוי לו בכל הענינים ימציא לו הקב"ה בדרך היתר ומה שמשיג ברמיה היא הרעה היותר גדולה. וכמאמר הכתוב: **"עֲשֵׂה עֲשׂוֹר... וּבְאֶחָרֵינוּ יִהְיֶה נֶכֶל"** (ירמיה ז).

ממילא תהיה כל הנהגתו ביושר גמור. והנה להשיג איזה מידה בעניני חובות הלבבות, הרי צריך יגיעה רבה בדעת ובהכרה. וא"כ כ"ש הוא בענין הבטחון שקשה להשיגו, שהרי המקום לטעות הוא גדול בענין זה, שהרי יש היתר השתדלות. ובמילי דשמיא וכן לטובת הזולת הרי חובה גדולה לעשות, שהרי כל המעשים תלויים בבחירה והדברים יוצאים לפועל ע"י עשיה וצריך להשריש בלב באופן חזק מאד, כי כל היוצא לפועל הוא בהשגחה גמורה וגם כל הסבות הוכנו מקודם בהשגחה ולזה צריך יגיעה רבה.

עיקר ענין הבטחון הוא בחוש ובהרגש כי הכל בהשגחה ואם אין ראוי לו ע"פ רצון השי"ת, לא יועילו כל ההשתדלויות שבעולם. ומאידך אם ראוי לכך, אין מעצור להשם מלהושיע והקב"ה רוצה בטובתו ומנהיג אותו לפי מצבו באופן היותר טוב ויסמוך על הבורא יתברך בהרגש של **"גִּמְלָה עֲלֵי אָמוֹ"** (תהילים קלא). וזהו עיקר מעלת הבטחון, אלא שקודם באים ההכרה והידיעה ע"י הלמוד בעניני בטחון ואח"כ צריך להשריש בפנימיות ע"י תחבולות.

עוד עיקר גדול; כי גילויי ההשגחה הם לפי הבטחון, היינו: כי מראים לו שהוא מושגח מהשי"ת ועי"ז תתחזק אמונתו בחוש. משא"כ בלא הגילוי, אף שנותנין לו, אך כיון שנותנין בדרך הסתר, יש לו מקום לטעות. ומה שרואה יותר השגחה חופפת עליו, הרי מתדבק יותר בהשי"ת ומייחל לו. וכן זוכה לעצם הטובה עבור בטחונו, כאמור: **"וְהַבּוֹטֵחַ בַּה' חֶסֶד יִסּוּכְבְּנוּ"** (שם לב). ואם יזכה בלא בטחון, הרי הוא חשבון מיוחד, שהרי הקב"ה יסד טבעה של הנהגה לפי הבטחון וח"ו להיפך נגרם חסרון. וע"כ יש הבדל באופן הקבלה, אם היא ע"ד בטחון, או ח"ו בלא בטחון. (משנת רבי אהרן). ■

הלכה

הקדמה לאיסור מוקצה

ההלכות שלפנינו מבוססות עפ"י השו"ע וה'משנה ברורה'

'בימי נחמיה בן חכליה, נשנית משנה זו שאמרו: 'שלשה כלים קטנים ניטלים על השלחן'. נמצא, כי מפני חיוב הוצאה שהיא מן התורה, אסרו חכמים את הטלטול של המוקצה, שאיסור זה, הוא גדר וסייג להוצאה.

והנה יש ארבעה סוגי מוקצה כלליים ומהם מסתעפים רוב דיני המוקצה ואלו הם:

מוקצה מחמת חסרון כיס והוא: כל דבר שאדם מקפיד עליו ונזהר מלטלטלו מחמת חשש הפסד ממון.

מוקצה מחמת גופו והוא: דבר שאינו כלי ואינו מאכל, כגון: עפר ואבנים, עצים ומעות ובעלי חיים.

כלי שמלאכתו לאיסור והוא: כלי העומד למלאכה האסורה בשבת, כגון: פטיש ושאר כלי מלאכה.

בסיס לדבר האסור והוא: כלי שעמד עליו מוקצה בשעת כניסת השבת ואפילו אינו עליו עכשיו, נאסר. ■

ונמצא שלא שבת ובטל הטעם שנאמר בתורה: "למען ינח" ('דברים' ה).

ועוד, כשיבקר ויטלטל כלים שמלאכתו לאיסור, אפשר שיתעסק בהן מעט ועלול לבא אף לידי מלאכה האסורה בשבת מן התורה.

ועוד, מפני שמקצת העם אינם בעלי אומניות, אלא בטלין כל ימיהן, כגון: הטיילין ויושבי הקרנות שכל ימיהם הם שובתים ממלאכה ואם יהיה מותר להלך ולדבר ולטלטל בשבת כמנהג שאר ימי החול, נמצא שלא שבת שבייתה הניכרת. לפיכך ציוו הנביאים שבייתה מדברים אלו, שהיא שבייתה השווה בכל אדם. ומפני דברים אלו תיקנו חכמים גם את איסור טלטול המוקצה, שלא יטלטל אדם בשבת אלא כלים הצריך להם כמו שיתבאר.

ועוד אמרו במסכת 'שבת' (קכד): 'אטו טלטול לאו צורך הוצאה הוא?' ואמרו עוד במסכת 'שבת' (קכג):

ה'משנה ברורה' (סימן שח) מקדים לדיני מוקצה, את הדברים הבאים: איסור טלטול מוקצה, הוא איסור מדרבנן ונאמרו כמה טעמים מדוע אסרו חכמים לטלטל מוקצה בשבת. הרמב"ם בהלכות 'שבת' (פרק כד הי"ב) מונה בזה שלשה טעמים. והראב"ד הוסיף עליו טעם רביעי. ואלו הם:

אמרו חכמים; 'ומה אם הזהירו הנביאים וצוו; 'שלא יהיה הילוכך בשבת, כהילוכך בחול' ('תנחומא' 'בראשית' ב) וציוו עוד: 'שלא תהא שיחת השבת, כשיחת החול' שנאמר ב'ישעיה': 'וְקָרַאתָ לְשֵׁבֶת עֲנֵג לְקְדוֹשׁ ה' מְכַבֵּד וְכַבְדָּתוֹ מְעֻשׂוֹת דְּרָכָיִךְ מִפְּצוּא חֶפְצֶךָ וְדַבַּר דְּבָר' (נח יג). קל וחומר, שלא יהיה הטלטול בשבת כטלטול בחול, כדי שלא יהיה נראה בעיניו כיום חול ויבוא להגביה ולתקן כלים מפנה לפנה, או מבית לבית, או להצניע אבנים וכיוצא בהן, שהרי הוא בטל ויושב בביתו ויבקש דבר שיתעסק בו

דברי אגדה

יעלה ויתעלה עוד ועוד. מאכלות אסורות הן הגורמות טמטום ואטום הלב, כמו שכתוב: "ולא תטמאו בָּהֶם וְנִטְמַתֶּם בָּם" ('ויקרא' יא) ואמרו בגמרא 'יומא' (לט): 'אל תיקרי 'וְנִטְמַתֶּם' אלא ונטמטם', שהם מטמטמין ואוטמין לבו של האדם. אם הלב יהיה נקי בלא טמטום, יש תקוה גדולה שגם שאר מצוות התורה ינוחו על לב שכזה. ■

שאלנו: מה הדבר ההתחלתי אותו כדאי לדרוש מהם לקבל על עצמם?! והשיב לנו מרן ראש הישיבה: "שבת ומאכלות אסורות" הן שבת היא הדגל של היהודי, כמו שנאמר: "כי אות הוא ביני וביניכם" ('שמות' לא). שמירת השבת מקדשת את האדם ומעלה אותו ואחרי שהאדם יציב את הדגל בראש התורן המורה על השתייכותו לעם ה', יש את התקוה שהוא

"שבת ומאכלות אסורות" אלו הדברים שנאמרו לנו מפיו של מרן ראש הישיבה הגאון רבי אהרן יהודה לייב שטיינמן שליט"א, כשהגענו אליו וסיפרנו לו על המהפך הגדול הקורה מידי שבוע בשבוע בהרצאותיו הרבות של הרב אמנון יצחק שליט"א, איך שרבים מעמי הארץ בכל קצוות הארץ מתעוררים לקבל עליהם עול מצוות.

הנהגות צדיקים

אומרת כבוד שבת, נרות השבת צבעו את הבית כולו באור מתוק וזהב ונדרמה היה כי אין מאושרים בעולם יותר מבני הבית, מאורע זה נחקק ונחרת היטב בלבו של הנער וברבות הימים היה חולק לקח זה עם תלמידיו הרבים, כשהיה מדגיש בפניהם כי סוד האושר אינו מצוי בהכרח אצל המכובדים בעם, אלא דוקא אצל פשוטי העם בעלי האמונה החזקה והברורה. ■

לביתו של שמש העיירה בליל שבת קדש, אותו שמש לא היה מנכבדי העיירה, או מעשיריה, להיפך הוא היה לבוש קרעים ובלאות בימי החול, ביתו גם כן היה דל ורעוע, אולם משדרכו רגליו של הנער אלעזר שך בביתם הופתע כשנגלה לעיניו מראה מפעים ומשובב לב, השמש ישב בראש השלחן לבוש בגדי שבת, פניו זהרו באור יקר, לצדו היתה ישובה עקרת הבית עטויה בשביס צח וכל כולה

בספר 'מרן הרב שך' מסופר: שבימי בחרותו היה סועד את סעודותיו על שלחנם של בעלי הבתים בעיירה, כנהוג אז בישיבות הקדושות, בקורים אלו אצל בני העיירה הפשוטים למראה העין והיראים ושלמים בכל לבם ונפשם, היוו עבורו כאשנב צר לעמוד דרכו על שיחם ושיגם ולהפיק מהם מבט מוסרי ולקח מאלף לחיים. הוא סיפר לימים, איך שנכנס פעם

פרשת 'שופטים'

"הוא ובניו בקרב ישראל"

אני אוציא בן ממך שיכריע את ישראל לכף זכות ויחנך אותם במצוות

פנינים לפרשה

"שֹׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֵּן לָהֶם" (טז יח)

נצטיינו בזה למנות "שֹׁפְטִים וְשֹׁטְרִים" לשמור על קיום מצוות הי"ת. ובזמן שהיתה ידן של ישראל תקיפה היו ממונים מבתי הדין לכפות את העם על קיום המצוות, גם בזמנינו שאין יד הדין תקיפה על העם, מכל מקום אנו מחויבים להשתדל ולהציל מי שניתן להצילו וכיום המצב הוא שכל הנפנה להציל מוצא הרבה ידים מושטות לעברו לעזרה, בקריאת "הצילונו מרדת דחי".

נעתיק בזה קטעים ממכתביו של מרן הגרא"מ שך זצ"ל כפי שבהובא בספר 'מכתבים ומאמרים' ואלו דבריו: אודות מצב התקופה אין כלל צורך להאריך בדברים, אנו רואים תהליך בלתי טבעי זה, אני זוכר עדין את התקופה של 'ילדי טהרן' כאשר נאבקו בכח על הצלתם הרוחנית ואילו כיום אפשר להציל אלפים ורבבות מילדי ישראל!!!

בידינו לחולל גדולות בתחום זה, בעוד שבעבר היו זקוקים לגאון הדור, לנגיד גדול, שביא את המהפכה הדרושה, הרי כיום המצב הוא שכל יהודי יכול ממש לברוא עולם מלא, הזמן הוא כך, כל אחד בכחו לפעול. ועל כן החוב בזה מוטל על כל אחד ואחד מישראל, ללא יכולת לפטור עצמו מחובה קדושה זו באמתלא כלשהי, כל יהודי חייב להושיט ידו, כי כיום אפשר להציל יותר מתמיד.

הבה נציל אלפים מישראל, הבה נמהר ונציל, כל הצלה כזאת של יהודי היא רווח נקי ללא הפסד כלל, כי מצילים אותו מגנבה מרציחה ומכל דבר אסור ואין בין גיהנם לגן עדן אלא כחוט השערה, אני לא אומר זאת לכם, אני מדבר לעצמי ולכולנו, הבה נציל יהודים אלה, נתחזק ונפעל במהירות, פן נאחר חלילה וד' היא בעזרינו.

אלפים ורבבות נערים מתגוללים כאן וחסר מי שיצילם ויקרבם ליהדות, אנו

יהודים שעברנו כבר את גיל העמידה ונצטרך לתת דין וחשבון, לא נוכל לתרץ עצמנו, הבה נתחזק ונפעול להצלת העולים לתורה ויהדות. וחבל חבל שבשעת רצון כגון זו שאנו נמצאים בה עתה ורבים המבקשים לדעת את דבר ד', שלא ימצאון אנשים מספיקים להורותם. וענין קרוב הרחוקים לתורה הוא באמת מצות עשה מפורשת שכולנו נתחייבנו בה. כמבואר בספר 'המצוות להרמב"ם': (מצות עשה ג) 'היא שציונו באהבתו יתעלה... וכבר בארנו שזאת המצוה ג"כ כוללת שנהיה קוראים לבני האדם כולם לעבודתו יתעלה ולהאמין בו' יעוי"ש בכל דבריו.

"וַיִּלְכְּ וַיַּעֲבֹד" (יז ג)

כתב הספר 'הכתב והקבלה': בכל מקום יזכר הכתוב בע"ז לשון הליכה. בנביא שקר: "וַיִּלְכְּ אַחֲרַי אֱלֹהִים אַחֲרַי" ('ראה' יג ג). ובמסית: "וַיִּלְכְּ וַיַּעֲבֹדָהּ" (שם ז). ובעיר הנדחת: "וַיִּלְכְּ וַיַּעֲבֹדָהּ" (שם יד). ויתכן להיותו החמור שבאיסורים שכל המודה בה, כופר בכל התורה וכמה מן ההתאמצות צריכה לנפש הישראל להעיז פנים. לכן הזכיר בו לשון הליכה. כי בכל דבר הנצרך לזריזות והתאמצות דרך המקרא לכתוב בו לשון הליכה, כמ"ש בלשון: "וַיִּלְכְּ וַיַּעֲבֹדָהּ" דמרגלים בפרשת 'שלח' (יג כו).

"הוא ובניו בקרב ישראל" (יז כ)

רבי אלעזר אזכרי שהיה מגדולי חכמי 'צפת' בזמן ה'בית יוסף' והאריז"ל כותב בהקדמתו לספר 'חרדים': 'ישתדל לישר הרבים ביראת ה' ובמצוותיו ואז ימצא חן בעיני מלכנו יוצרנו וזכות הרבים תלוי בו ולשכרו אין קצבה כמבואר בזהר. ויאמר עליו: "וַיִּהְיֶה שְׂפָלִים יִזְהָרוּ פְּזָהָר הַרְקִיעַ וּמַצְדִּיקֵי הַרְבִּיבִים פְּפֹקְכִים לְעֹלָם וָעֶד" ('דניאל' יב). ויזכה לבן צדיק ומצדיק הרבים, כמו שאמרו חז"ל במדרש על אלקנה, לפי שהיה משתדל שיעלו ישראל לרגל, אמר לו הקב"ה: "אלקנה, אתה הכרעת את ישראל לכף זכות וחינתך אותם במצוות וזכו רבים על ידך, אני אוציא בן ממך שיכריע את ישראל לכף זכות ויחנך אותם במצוות, הא למדת; שכר אלקנה - שמואל'.

ומעשה באחד האברכים מהתלמידי חכמים שב'בני ברק', שבנו היקר החל להדרדר רח"ל וכבר גמר אומר בדעתו לעזוב את הישיבה בה הסתופף ומרגע

הנה בכל מקום שהתורה מזכירה דין ומשפט מוזכר הלשון של 'שער', לרמז: דשומרי העיר האמיתיים הם אלה השופטים ששומרים על הצדק. (מאאמו"ר זצ"ל)

"בְּכָל שְׁעָרֶיךָ" (טז יח)

הנה בכל מקום שהתורה מזכירה דין ומשפט מוזכר הלשון של 'שער', לרמז: דשומרי העיר האמיתיים הם אלה השופטים ששומרים על הצדק. (מאאמו"ר זצ"ל)

"וְלֹא תִקַּח שֹׁחַד כִּי הַשֹּׁחַד יַעֲוֶר עֵינַי חֲקָמִים" (טז יט)

מובא בסמ"ע את ה'מרדכי', דפירש: "יעוור עיני חֲקָמִים" היינו: את הבע"ד. כשרואה הבעל דין שהדיין לוקח שוחד יסתמו טענותיו דחושב שבודאי הדיין יצדד בבע"ד השני.

ויש להתבונן למה לא פירש כפשוטו דהכונה על הדיינים שלקחו שוחד?

מבאר ה'לוית חן' עפי"ד הגמרא ב'סנהדרין' (כא:): 'מפני מה לא נתגלו טעמי תורה? שהרי שתי מקראות נתגלו טעמן, נכשל בהן גדול העולם' ע"ש. ולפי"ז יש להתבונן איך פה כתוב טעם "כִּי הַשֹּׁחַד יַעֲוֶר עֵינַי חֲקָמִים". ידוע מה שכתב החזו"א: שטעם העיורון בגלל שבתורה כתוב שזה סגולתו של השוחד ומיושב. והרי ג"כ פה הדיין יכול לטעות שיקח שוחד ויחשוב שזה לא יטה את לבו. ולכן פירש ה'מרדכי' ד"עֵינַי חֲקָמִים"

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

"וְהָיָה הָעֵיזִר הַקְּרֹבָה אֶל הַחֶלְלִל" (כא)
(ג)

כתב רבנו הגר"ח קנייבסקי שליט"א בספרו 'טעמא דקרא': כתיב "הַקְּרֹבָה", חסר. "וְלֹאֲחֹתוֹ הַבְּתוּלָה הַקְּרֹבָה אֶלָּיו", כתיב מלא. וצריך טעם?!
וי"ל ע"פ הגמרא בב"ב (כג:): שאם יש עיר גדולה ממנה, הגדולה מביאה. וכבר ביאר ה'מאירי', דהיינו: משום שהיא קרובה עכ"פ משאר עיירות שגדולות כמוה. עכ"פ, אין הכונה כאן הקרובה ממש, שאין קרובה הימנה. ולכך כתיב "קְרֹבָה" חסר. אבל "לֹאֲחֹתוֹ הַבְּתוּלָה הַקְּרֹבָה אֶלָּיו" הוא קרובה ממש ולכן הוא מלא. ■

ונועד האברך עם אותה חבורה והצטרף עמם ללימוד השבועי ואכן באורח פלא ממש, נעצרה בבת אחת התדרדרותו של אותו הבן ואף חזר כעבור זמן קצר לישיבתו וכיום הוא אברך השוקד על תלמודו בהתמדה רבה באחד הכוללים המתנוססים לתפארה.

"שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אֲתָה" (כ ג)

עיין ברש"י שמביא את הגמרא ב'סוטה' (סוטה מב.): ש'אפילו לא קיימתם אלא ק"ש שחרית וערבית'.
מבאר ה'משך חכמה': דדרשו מזה, שכל הפרשה כולה בלשון רבים ורק זה כתוב בלשון יחיד, לכן דרשו שהכונה ש'אפילו לא קיימתם אלא ק"ש'.

לרגע המצב נעשה קשה יותר ויותר, עד שהדבר החל אף לתת את אותותיו בשאר הילדים של אותו האברך, היה האברך נבוך מאד וניסה כל מיני דברים איך לעורר את לב בנו ולהשיבו אל הדרך הישרה והסלולה ולא הצליח בכך.
באותו זמן שמע האברך על עבודת הקדש של קבוצת אברכים שיוצאים פעם בשבוע לאחת הערים הסמוכות, ללמוד עם בעלי תשובה ומתקרבים ואז עלה בדעתו: "אולי אלך גם אני עמם ואפעל להוציא 'יָקָר מְזוּלָל' ('ירמיה' טו). וכבחינת מידה כנגד מידה יעשה כן הקב"ה אף למעני ויהפוך את לב האבן של בני שיחזור למוטב וכעין מה שאמרו חז"ל: 'בדבר שנצטער אותו צדיק, בו יכשל זרעו'?" (יל"ש 'בראשית' מה קנב).
ותיכף למחשבה הוציאה למעשה

לקראת הסוף... עם הרב אמינו יצחק שליט"א

מבשרת ציון אולמי מבשר טוב האורן 48 ביום ראשון כו' אב 16/08/09

השערים יפתחו ב-19:30 תחילת התוכנית ב-20:30

כניסה 10 ש"ח

הוד השרון אולם מופת בן גמלא 24 ביום שני כז' אב 17/08/09

השערים יפתחו ב-19:30 תחילת התוכנית ב-20:30

כניסה 10 ש"ח

תל אביב בית דוהל רח' התקוה 76 ביום שלישי כח' אב 18/08/09

השערים יפתחו ב-19:30 תחילת התוכנית ב-20:30

כניסה 10 ש"ח

הרצליה אולמי קיטרו בגן בן גוריון 2 ביום רביעי כט' אב 19/08/09

השערים יפתחו ב-19:30 תחילת התוכנית ב-20:30

כניסה 15 ש"ח

להצלחת ליאור ואלמוג אהרון

בת ים היכל התרבות סמט' אופיר 3 ביום ראשון ג' אלול 23/08/09

השערים יפתחו ב-19:30 תחילת התוכנית ב-20:30

כניסה 10 ש"ח

כפר יונה מתני"ס כפר יונה שד' מנחם בגין ביום שני ד' אלול 24/08/09

השערים יפתחו ב-19:30 תחילת התוכנית ב-20:30

כניסה 10 ש"ח

ההרצאות מאובטחות

כל הזכויות שמורות לארגון "שופר"

שידור חי באתר 'שופר' WWW.SHOFAR.NET וב'שופר ניוזט' 054-4007779

למי שייך הכסף שבחליפה?

מאת הרב"ג יוסף הירש שליט"א

המסובים בשמחת השבע ברכות העלו שלש אפשרויות;
1. מר אברהם פריד צריך להחזיר את השטר לידי 'האגודה לביורר אמינות הצבור'.
2. מר אברהם פריד צריך ליתן את השטר לבעל החנות, כיון שהכסף היה בכיס אחת החליפות הנמצאות בחנותו והוא קנה את השטר מדין קנין חצר.
3. מר אברהם פריד זכה בכסף לעצמו מאחר שהופקר ע"י 'האגודה לביורר אמינות הצבור'.
 עם מי הצדק? ■

ואמר שקרא בעתון 'ארבע כנפות' על תוצאות מחקר שנערך בשבועות האחרונים על ידי פעילי 'האגודה לביורר אמינות הצבור', שנכנסו לעשר חנויות בגדים ברחבי העיר, כשהם מכניסים בכל חנות לאחת החליפות שטר של מאה דולר כדי לברוק האם הלקוחות שרכשו את החליפות החזירו את המאה דולרים לבעל החנות. לשמע דבריו התבררה התמיהה ומי הכניס את השטר לתוך החליפה. משהוברר הדבר נשאלה השאלה: למי שייך הכסף?

מר אברהם פריד אבי החתן נכנס לחנות החליפות המרכזית בעיר, מצא את החליפה המתאימה לו, שילם והלך לביתו, הניחה בארון עד עת דודים, חתונת בנו היקר.
 כלובשו את החליפה טרם צאתו לחתונה נכונה לו הפתעה, בהכניסו את ידו לכיס החליפה מצא שטר של \$100 ותהה: "מי הניח את השטר בתוך החליפה ומה עליו לעשות בו? בשבע הברכות כשסח את ספור המעשה לידידיו שבאו לשמחו, בקש אחד מהמשתתפים את רשות הדבור

התשובה לשאלה הנ"ל תנתן בשעור ביום חמישי בשעה 20:30 בערב בלמוד עם חברותות בישיבות 'אהל יהודה' ניתן לצפות בשדור חי באתר שופר www.shofar.net 03-6777779 בקרוב יהיה ניתן לרכוש דיסקים של השעורים הקודמים. ההשתתפות בשעור בתאום מראש בלבד.

הכלב שקוצץ וגרם לפיצוץ

תקציר התשובות:

בשו"ע חו"מ בסי' שמ"א ה"ד.
ב. אסור לגדל כלב רע שנושך או נובח אך כלב שעשוע מותר. וישנה אפשרות לגדל אף כלב נושך ונובח באופן שקושרו בשלשלת ברזל ובתנאי שהעוברים ושבים רואים שהוא קשור. ובחצרות שיש עצי נוי שמסתרים את הכלב, צריך לתלות שלט שכתוב עליו: "הכלב בחצר נובח - אך קשור". ■

א. אף שנפסק בשו"ע חו"מ סי' של"ו ס"ק א שהשוכר את הפועל לעשות בשלו והראהו בשל חברו נותן לו כל שכרו. כאן שונה הדין, כיון שאמר לו: "אם תרצה תספר", שלשלוך זו אינה משתמעת באופן חד משמעי שמעוניין בתספורת זו ומתחייב לשלם עבורה, ולכן אבי, קבלן השיפוצים, פטור מלשלם לבוריס הספר. אך בעל הכלב יצטרך לשלם דמי נהנה שהם שני שלישי מהמחיר, כנפסק

לפרסום
ב'גנזי המלך'
צלצל עכשיו
03-6777779

יעמדו על הברכה
 שירה בת גרשונית
 לזיווג הגון מהרה

למבירה
ספר תורה חדש
מסופר יר"ש במחיר מיוחד
לפרטים והזמנות נא לפנות לשבתי
052-80-777-22

האם הלשון "בהן צדק" הינה שבועה?

מערכת 'חברותא'
מיוחד ל'גנזי המלך'

שאלה: כמה שנהוג בכתי המשפט של הממשלה, שהדתיים מצהירים ב"הן צדק", במקום שבועה. האם אין בזה משום חומר איסור שבועה?

תשובה: כתב בשו"ת 'יביע אומר' (חלק א' י"ד יז): שנינו במסכת 'שבועות', בפרק 'שבועת העדות' (לה.): שאם אדם משיב עדים שיבואו להעיד לטובתו את הידוע להם, צריך הוא לומר: "'משביעני עליכם'... ב'אלף דלת', ב'יוד הי', ב'חנן נרחום', ב'אָרְךָ אַפִּים', או ב'רב חֶסֶד' ובכל הכנויים, שתבואו ותעידוני'. ואם הם עונים בשקר על השבעתו וטוענים שאין הם יודעים לו עדות ולאחר מכן התברר שקרם; 'הרי אלו חיבים' בקרבן שבועת העדות.

שיטת רש"י ב'שבועות' (שם סע"א) היא: שבכל שבועה יש צורך להזכיר את שם ה', או את כנויו. אבל גם אם לא הזכיר את ה' בשבועתו, יש כאן איסור. כדמוכח ממה שאמרו (שם לו.): 'האומר: "לאו לאו". או: "הן הן". הרי זו שבועה' והיא, ודאי בלא הזכרת שם היא.

וכן דעת הרמב"ם ('שבועות' ב ג): 'ואפשר, שמדברי קבלה למדנו, שיש איסור בזה, דאמרינן לקמן (לו) "ארור" - בו שבועה! ומפקינן לה, מדכתיב: "וַיִּאֶלְשָׁא אֶת הָעָם לֵאמֹר אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר יֵאכַל לֶחֶם עַד הָעֶרֶב" ('שמואל' א יד). אע"פ שלא אמר; לא שם ולא כנוי. ואם ב'אָרוּר' אמרינן הכי, כל שכן, שבועה עצמה!'

וכתב הרמ"א בהגה (רלז י): 'אותם הרגילים לומר: "אמונה, אעשה כך וכך". אע"פ, שהן כנדרים זרוזין [שאינם צריכים התרה, לפי שלא התכון הנודר לנדרור, אלא, רק לזרו את הענין], מכל מקום, בעי התרה'. הגמ"י. ע"כ.

וז"ל רש"י ברכות (נה): 'הימנותא' - לשון שבועה הוא. כלומר: "באמונה, שתיהן אסורות ליי". ע"כ.

ומכאן סיוע לדברי הרמ"א. ולכאורה, משמע שכמו כן האומר, "'בְּאֵמֶת", שאעשה כן". דהוי כשבועה וצריך התרה. וכן יש להוכיח מ"ש ב'שיטה מקובצת' ס"פ הזהב (נט): 'כל "בְּאֵמֶת", הלכה היא'. הואיל שבאמת

נשבע שכן הוא, להודיענו בא, שהלכה כמותו ואין לגמגם בדברי'. ע"כ.

ובתשובת הרדב"ז (ח"י יז) כתב: על האומר: "כמו שהקב"ה אמת, כן הוא אמת" - דבר זה, שהוא עון פלילי וקרוב לכפירה וראוי לגעור במי שאומר כן. אבל לענין שבועה, אם מביטח את חברו כשאומר כן, נראה שהוא חייב לקיים דבריו ולאמתם.

והריב"א השיב על מי שאומר: "כן יעזור ה' ליראיו" ו"התורה, שאקיים אלו התנאים", שיש כאן שבועה בשם, אע"פ שלא אמר השם, אלא בכנוי ובלע"ז, כדאמרינן: 'מארי כולי' שבועה (נדרים כב:).

הנה מבואר יוצא להדיא שמלת "אמת" שבועה היא.

ו'בראשית חכמה' (פי"ד משערי הקדושה). וז"ל: 'ויזהר מלהשבע ב"אמת", שה' נקרא "אמת", שנאמר: "וְהָיָה אֱלֹקִים אֱמֶת" ('ירמיה' י). וכן יזהר מלהשבע "חי נפשי", כי הנפש היא חלק אלוך ממעל'. ע"כ. אלא, שכיון שרגילות בני אדם לומר: "אמונה, אעשה כך", דמרגלא בפומיהו לומר כן ואין דעתם לשבועה, הוי כנדרים זרוזין ולא כמותם ממש, אלא, בעו התרה וכדין שבועות זרוזין. עכת"ד.

וא"כ, היה מקום לומר שאף הצהרה ב"הן צדק" יש בה קצת מדין חומר שבועה.

אמנם ראיתי להגאון מהר"י אבולעפיא בשו"ת 'פני יצחק' (ח"א חיו"ד ה) שהאריך למעניתו בדין, האומר: "בְּאֵמֶת". וכתב להעיר: דמ"ש מהרח"ו שזיהר מלהשבע "בְּאֵמֶת", [כ"כ שם כמה פעמים בשם מהרח"ו וזה אינו וצ"ל ה'ראשית חכמה'] אינו אלא זהירות בעלמא ויגיד עליו רעו, שכ', שלא ישבע "בחי נפשו". ומבואר ב'ברכי יוסף' (ס"ס רכט) בשם מהר"י מולכו: שאף שאין ראוי לומר כן, מ"מ איסור שבועה, ליכא.

ולפע"ד, אין דבריו מוכרחים, שהרי מבואר בדברי הרדב"ז הנ"ל, שהאומר "בְּאֵמֶת" חשוב כשבועה!

ובפרט שכן מוחזק בפי ההמון, שלשון זה, הוי כשבועה וכעין לשונות שבדו להם חכמים, או לשון נכרים, דחשיב ככנויים ('נדרים' י). כיון שהאומר זה, מכוין לשבועה. וכדין: "אמונה, אעשה", שכתב הרמ"א שצריך התרה, ה"ה לאומר: "בְּאֵמֶת".

ומ"ש, יגיד עליו רעו, 'ערבך, ערבא צריך', שאין זה ברור כ"כ שהאומר: "חי נפשי" לא הויא שבועה, כי ראיתי בשו"ת מהרש"ם ח"ד (סי' לח) שנשאל, במי שנשבע בחייו שאמר: "כה אחיה, שאעשה כך וכך" וכתב, שהוא נלמד ממקרא מפורש: "וְאֵלֶם, חַי אֲנִי" ('במדבר' יד כא) ופרש"י: 'לשון שבועה'. [ויש לדחות]. וכן בפרשת 'מקץ': "חַי פְּרַעֲהָ" ('בראשית' מב) ופרש"י: שהיה נשבע לשקר, בחיי פרעה. שנראה מזה ג"כ, דהוי שבועה. וב'סנהדרין' (כד): 'דור לי, בחיי ראשך', משמע דהויא כשבועה קלה. ועין תוספות 'חגיגה' (טז): ועכ"פ בודאי צריך התרה. עכת"ד.

ועין בספר 'חסידים' (תטז) שכתב: 'ולא ישבע אדם בחיי בניו. ולא ישבע באביו ואמו'. ע"ש. אבל אין מזה הוכחה, דהויא שבועה ממש, רק זהירות לכתחלה,

[והראב"ד בהשגותיו כותב כמה פעמים: "חיי ראשי"].

וז"ל מהר"ם מרוטנבורג בתשובות (דפוס 'פראג' דף קס ע"ד): 'והנשבע לשקר, ילקה כל ימי חייו ויתענה ויתודה כמה ימים. ויש לו להזהר שלא ישבע אפילו "בְּאֵמֶת", לא בתורה ולא בנשמת אבותיו, אך ישבע, "בחי ראשו". ע"כ. ועין בשו"ת 'הלק"ט (ח"א קד): שהאומר: "על נפשי" אפשר דלא גרע מעדות שבועה, אבל "חי נפשי" הוא כמו "בחי ראשי" דהוי קלה ואין שם שבועה. ע"ש.

ועין ב'כסא אליהו' (רלז סק"ג) שכתב בשם מהר"ש פרימו בדרשו: שהנפש היא חלק אלוך ממעל והאומר "חי נפשי" הוי כנשבע ה' בנפשו. ע"ש. [וע' בשו"ת 'מנחת יצחק' ח"א יט אות ט. ודו"ק].

ומ"מ נראה שאין לדמות הצהרת "הן צדק" לנשבע "בְּאֵמֶת", שלשון "בְּאֵמֶת" דומה לנשבע בכנויים. וכדתנן ב'שבועות' (לה): 'ב'חנן נרחום', ב'אָרְךָ אַפִּים', או ב'רב חֶסֶד' ובכל הכנויים... הרי אלו חיבים! וה"ג, הרי אחד מן הי"ג מדות היא: "וְאֵמֶת", (וכמ"ש התוס' ר"ה יז): ובהרא"ש (שם) והויא ככל הכנויים, משא"כ, באומר: "הן צדק".

ולכן במה שנתחדש בזמנינו זה, שצריכים להעיד בשבועה, או ב"הן צדק", על הבנות שהן דתיות, כדי לפטרן מן הגיוס לצבא. בודאי שהיא מצוה רבה ואין להתחסד בזה, שלא להעיד. ■

נסיעה לקברות הצדיקים עם הרב **אמנון יצחק**

ביום שלישי ה' אלול 25.08.09

יציאה בשעה 7:30 בדיוק מנקודות האיסוף

המסלול:

קבר רבי שמעון בר יוחאי זיע"א	11:00 מירון
קבר רבי יונתן בן עוזיאל זיע"א	12:00 עמוקא
קבר רבי מאיר בעל הנס זיע"א	14:00 טבריה
ארוחת צהרים כיד המלך	15:00 מלון כינר
הרצאה של הרב אמנון יצחק שליט"א	16:15 מלון כינר

**זכאי
"חי כפליים"
40% הנחה!!!**

הישיבה בהפרדה מלאה בלבד!

ההרשמה במשרדי 'שופר' רח' מתתיהו 10, בני ברק

טל: 03-6777779